

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент
Кручек О.А.	- начальник відділу контролю якості та сертифікації, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Сярова А.С.	- методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

7. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / [ред. С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко]. - К.: Вища школа, 2003. - 323 с.

УДК 821.161. 2

МОРФОЛОГІЧНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ І РОСІЙСЬКИХ КОНСТРУКЦІЙ З ПРИЙМЕННИКОМ *по*

О.І. Южакова

Великої кількості помилок припускаються інтерпретатори, користуючись методом буквального перекладання, оскільки відомо, що в російській та українській мовах уживаються здебільше одні ті самі прийменники, що мають часто-густо однакове значення і «потребують» після себе іменників у тих самих відмінках. А проте є певні відмінності, ігноруючи які легко створити переклад-суржик, що «креалізує» мову, розмиває її систему та як наслідок відтручує читачів від застосування української мови і стає на заваді їхньої зацікавленості.

Попри досить велику кількість наукових праць з цієї проблеми, вона лишається **актуальною**, оскільки суржикізація української мови у радянські і пострадянські часи вельми розповсюдилася; до речі, суржилом, за даними Київського міжнародного інституту соціології, наразі спілкується від 11 % до 18 % населення України, однак ці відсотки здаються авторові оптимістичними. А втім, **мета** нашої роботи набагато вужча - порівняти спільне і відмінне у вживанні російських та українських іменникових виразів із прийменником *по* задля уникнення означених помилок.

Основний виклад. Відомо, що вирази з прийменником *по* в українській мові не є продуктивними, а проте через надмірну калькованість з російської, спричинену мовною інтерференцією, такі моделі (з *по*), як було зазначено, неприродно стають мало не одними з найпоширеніших, що, своєю чергою, руйнує системність української мови.

Отже, головна морфологічна відмінність між цими конструкціями полягає в тому, що в російській мові після прийменника *по* іменник трапляється у родовому, давальному, знахідному та місцевому відмінках, в українській мові після прийменника *по* іменник вживають лише у знахідному та місцевому відмінках. До того ж кількість таких моделей в українській мові обмежена, а відтак звернімо увагу на спільність відношень і значень, притаманних конструкцій російським та українським конструкціям з прийменник *по*, а саме:

- просторові та локативні відношення простежуємо на прикладі таких словосполук, як-то: рос. *ходить по комнатам* (давальний відмінок) - укр. *ходити по кімнатах* (місцевий відмінок), рос. *~ по садовку, по долине* - укр. *~ по садовку, по долині*, рос. *идти по дороге* - укр. *йти по дорозі*, рос. *искать по кривым линиям связи* - укр. *шукати по кривих лініях зв'язку*, рос. *стекать по поверхности* - укр. *стікати по поверхні*, рос. *дежурный по району* - укр.

черговий по району, рос. *приказ по академии* - укр. *наказ по академії*, рос. *служить по людям* - укр. *служити по людях...*;

- значення межі, лімітованості спостерігаємо у виразах, наприклад: рос. *по шею* (знахідний відмінок) *в болоте* - укр. *по шию* (знахідний відмінок) *в болоті*, рос. *по колено в воде* - укр. *по коліна у воді*, рос. *провалиться по оси* - *провалитися по вісі* (про автомобіль), рос. *интегрировать по углам* (давальний відмінок) - укр. *інтегрувати по кутах* (місцевий відмінок), рос. *бежат по следам* - укр. *бігти по слідах*, рос. *по каким-то строчкам* - укр. *по деяких рядках...*;

- часові відношення зафіксовано з-поміж таких словосполук, як-от: рос. *по эту дату* (знахідний відмінок) - укр. *по цю дату* (краще: *до цієї дати*) (знахідний відмінок), рос. *по окончании школы* - укр. *по закінченні* (місцевий відмінок) *школи* (краще - *після закінчення школи*)..., до речі, в останньому прикладі рос. *по окончании* є похідним відіменниковим прийменником;

- дистрибутивні, або розподільні, відношення виявляємо в таких конструкціях: рос. *каждому по награде* (давальний відмінок) - укр. *кожному по нагороді* (місцевий відмінок), рос. *получить по очереди* (родовий відмінок) - укр. *отримати по черзі* (місцевий відмінок) (краще - *почергово*)...;

- відношення кількості реєструємо у виразах: рос. *по рюмке* (давальний відмінок) - укр. *по чарці* (місцевий відмінок), рос. *по ложке* - укр. *по ложці*, рос. *по бочке* - укр. *по діжці*...;

- значення мети передають вирази: рос. *пойти по воду*, *по грибы* (знахідний відмінок) - укр. *іти по воду*, *по гриби* (знахідний відмінок)...;

- значення способу дії спостерігаємо в таких виразах, а саме: рос. *узнать по работе*, *по пению* (давальний відмінок) - укр. *пізнати по роботі*, *по співах* (місцевий відмінок), рос. *дебаты по сути* - укр. *дебати по суті*, рос. *говорить по душам* - укр. *говорити по щирості* (краще - *щиро*), рос. *сделать традиционным по праву* - укр. *утрадиційнити по праву*, рос. *сделать по своей воле* - укр. *зробити по своїй волі*, рос. *ориентироваться по звездам* - укр. *орієнтуватися по зірках*, рос. *~ по сторонам света* - укр. *~ по сторонах світу*, рос. *влюбиться по уши* (знахідний відмінок) - укр. *закохатися по вуха* (знахідний відмінок)...;

- об'єктні відношення простежуємо у таких виразах, як-от: рос. *ударить по струнам* (давальний відмінок) - укр. *вдарити по струнах* (місцевий відмінок), рос. *бить по воротам* - укр. *бити по воротах*, рос. *стучать по столу* - укр. *стукати по столу*, рос. *видно по глазам* - укр. *видно по очах*, рос. *называют по отчеству* - укр. *називати по батькові*, рос. *родственник по мужу* - укр. *родич по чоловіку*, рос. *ударить по носу* (місцевий відмінок) - укр. *вдарити по носу* (місцевий відмінок)...;

- каузальні, або причинові, відношення фіксуємо у таких конструкціях, як-то: рос. *по возможности* (давальний відмінок) - укр. *по змозі* (місцевий відмінок), рос. *по заслуге* - укр. *по заслугі*...

У решті значень прийменник *по* в українській мові не вживається, а в російській, навпаки, прийменник *по* використовують у словосполученнях у численних значеннях, однак відповідні українські моделі відрізняються від російських еквівалентів. Порівняймо, наприклад: рос. *по учебнику* - укр. *за підручником*, рос. *по правилам* - укр. *згідно з правилами/відповідно до правил*, рос. *по проблемам* - укр. *з проблем*, рос. *по делу* - укр. *у справі*, рос. *курсы по изучению иностранных языков* - укр. *курси для вивчення іноземних мов*, рос. *меры по повышению качества* - укр. *заходи щодо/для/до поліпшення якості...*, рос. *по наблюдению ученых* - укр. *як спостерегли вчені*, рос. *по улице* - укр. *вулицею*, рос. *по неосторожности* - укр. *через необережність*, рос. *дебаты по плану* - укр. *дебати про план*, рос. *по требованию* - укр. *на вимогу*, рос. *врач по нервным болезням* - укр. *лікар нервових хвороб*, рос. *пришлось по вкусу* - укр. *припало до смаку*, рос. *смотря по погоде* - укр. *залежно від погоди*, рос. *по ошибке* - укр. *помилково*, рос. *завод по производству* - укр. *завод, що виробляє*, рос. *человек, добрый по характеру*, - укр. *людина доброї вдачі*, рос. *по ознакомлению* - укр. *ознайомившись*, рос. *по знакомству* - укр. *завдяки знайомству*, рос. *по возможности быстрее* - укр. *якомога швидше/щонайшвидше*, рос. *управление по охране* - укр. *управління у справі охорони* або *управління охорони* тощо...

Висновок. На підставі висловленого вище можна підсумувати, що, *по-перше*, в російській і в українській мовах існують конструкції з прийменником *по*, у яких збігаються семантичні та граматичні характеристики (рос. *ходит по воде* - укр. *ходити по воду*), проте кількість їх незначна, решта відрізняється, якщо не семантично, то морфологічно (рос. *резьба по дереву* (давальний відмінок) - укр. *різьба по дереву* (місцевий відмінок), інакше кажучи, якщо такі моделі є відповідниками, то коло їхніх вживань вельми обмежено рамками означених відношень (дистрибутивних, об'єктних, просторових, часових...), *по-друге*, після прийменника *по* можуть вживатися іменники лише в означених формах (для російської мови - іменники в родовому, давальному, знахідному та місцевому відмінках, для української мови - лише у знахідному та місцевому відмінках, і насамкінець, *по-третьє*, у решті значень прийменник *по* в українській мові не вживається.

УДК 821.161.2

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ЗАСІБ ПІДНЕСЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Г.І. Віват

Визначте значення слів,
і ви звільните людство
від половини його помилок
Рене Декарт

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

29. Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
30. Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
31. Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
32. Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
33. Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
34. Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
35. Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
36. Харківський національний медичний університет, м. Харків
37. Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Забезпечення ефективності самостійної роботи студентів на кафедрі Товарознавства та митної справи Я.Г. Верхівкер, О.І. Данилова, Л.О. Крупицька	362
Методика використання скандинавської ходьби під час самостійних занять фізичним вихованням Н.Г. Лаговська, Л.М. Цапенко	363
Використання сучасних технологій навчання у фізичному вихованні в умовах інформатизації освіти Р.С. Яготін, Б.І. Струк	366
Мотивація до самостійних занять фізичним вихованням студентів спеціальної медичної групи Т.В. Волкова, В.В. Гончарук	367
Курс Технічної фізики харчових продуктів в Болонському університеті О.Є. Сергєєва	370
Мобільність та інтернаціоналізація у вищих навчальних закладах Європейського Союзу С.Н. Федосов	371
Компетентнісна модель економічної культури студентів технічних факультетів А.В. Вітюк, О.В. Ніколюк, О.Б. Мартинова	372
Про особливості проведення он-лайн тестування під час навчального процесу Ю.С. Федченко, Є.В. Черевко	375
Самостійна робота студентів - шлях до підвищення якості знань А.В. Лупол	377
Морфологічні та семантичні особливості українських і російських конструкцій з прийменником <i>по</i> О.І. Южакова	380
Міжпредметні зв'язки як засіб піднесення ефективності навчальної діяльності студентів Г.І. Віват	382
Визнання компетентностей, здобутих неформальним та/або інформальним шляхом в системі формальної освіти Н.М. Сас	384
Соціальні мережі як інструмент забезпечення якості самостійної роботи здобувачів вищої та післядипломної освіти О.М. Касьянова, О.В. Квасник	387
Навчально-дослідницька робота студентів - важливий компонент навчального процесу кафедри Анатомії людини О.О. Тихонова, Я.А. Тарасенко	390
Удосконалення самостійної роботи студентів А.П. Левицький, А.П. Лапінська, Н.В. Хоренжий	392
Посилення самостійної роботи в курсі «Технологія консервної галузі» Я.Г. Верхівкер, Т.І. Нікітчина, О.М. Мирошніченко	393